Тереебут түөлбэбит чэчирии сайыннын!

2007 сыл

САНГА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

Атырдьах ыйын 14 күнэ оптуорунньук

№ 103 (9678)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Ветераннар үтүө санаалара туолуоҕа

Улуус кинигэр интернат-оскуола тоҥоруун кырдьаастара өр сылларга ымыы онностон илдьэ сылдьыбыт ыра санаалара олохха киирэр күүстэниз.

Бу тоҥор ветераннара урукку туруорсар туруорсуулара сыныаннар киин тутуллан, кырдьаастар, олохтоохтор мустар сирдэнэн ыччаты иитиигэ, бириэмэни туһалаахтык атаарарга тумсуулаах үлэ ыытыллар. Быйыл Чурапчыга Саха сиригэр "Единая Россия" партия салайаччыта Михаил Ильич Эверстов кэлэ сылдьан бу үтүө дьыала саҕаланарыгар көмө көрөн барбыта. Сэлиэнньэ дьаһалтата И.И.Оконешников, нэһилиэк депутаттарын Председателя Ф.С.Чичигинаров, интернат-оскуола тоҥоруттан депутат Я.П.Оконешников тэтимнэхтик бу үлэни саҕалаатылар. Ол курдук, атырдьах ыйын 10 күнүгэр интернат-оскуола тоҥоруун биир баҕа, кэстүүлээх сиригэр акылаат маһы түстэ. Ветераннар мустан бэрт элбэх киһи үтүө саҕалааһын алгыстаах буоларыгар тыл эттилэр, эдэр дьоҥҥо бэйэлэрин накаастарын тиэрэртилэр. Бийиги бары убаастыыр ветерабыт Иван Михайлович Павлов алгыс этэн, сахалыы сиэри-туому толорон тутуу үлэтэ кэскиллээхтик тэриллэригэр ыҥырда. Иван Михайлович бу объект үлэҕэ киирдэҕинэ олохтоохторго улахан туһалаах буоларын ыйан туран, "Единая Россия" партия маныык тэрээһиннэри өйүүрэ үөскэлээх уонна кэскиллээх дьыала буоларын баллыстэтэ.

Үөрүүлээх дьаһал биир дьоҕун түгэнинэн буолла "Единая Россия" партия кэккэтигэр сана киирбит дьоҥҥо партийнай билиэттэри туттарыы. Чурапчы улууһуттар "Единая Россия" партия салайаччыта И.И. Оконешников аан бастакыттан И.М.Павлова билиэт туттарда. Бары убаастыыр кырдьаас учууталбыт, уоттаах сэриилэр ветерана Иван Михайлович борҕо үөрэх мустубут дьон эҥэрдэтин ылла. Салгыы С.Г.Старостин, М.Е.Карсанаева, Е.А.Барашков, И.В.Габышева, П.С.Васильев, К.И.Корякина, О.П.Кузьмина, И.Р.Михайлов, А.А.Захарова, В.В.Оконешникова уодда. "Единая Россия" чилиэттэриттэн буоллулар. Быйыл барыта 67 киһи Россия үрдүнэн кэскиллээх олоҥу тэриллэр, сайдыы туһугар дьиҥнээхтик үлэлии-хамсыы сылдьар партия кэккэтигэр киирэллэрэ күүтүллэр. Иван Иванович маны таһыаан "Единая Россия" партия республикатаабы салалтата ыытыыт 200 тыһ солбуобайдаах анал сертификатын ветераннарга туттарда, түөлбэ олохтоохторугар туһаайан бу тутуу тэтимнэхтик барарыгар соҕоруоһун, биирэ үлэлэн бу күҥүн олохха киллэрдэрбит диэн ыҥырыы онордо. Партия кэккэтигэр биир ыыгыл күүс буолан, дойдубут туһугар үлэлиир-хамсыыр дьон өссө да киирэн иитэхтэрэ диэн этэ. Нэһилиэк депутата, бу түөлбэ биир кэскиллээх салайаачыта Я.П.Оконешников тыл этэтигэр ветераннар бачыымнара иитии сайдыыга улахан оруоллааҕын ыйда, "Единая Россия" партия кэскиллээх үлэтигэр күүс-көмө буолуохха диэн ыҥырда.

Чурапчы салгыныгын ытык-мааны түөлбэтэ аныгыы ойдоох-санаалаах дьонуван курдуттэн биллэр, аатырар. Бу дьаһалы эмиэ онтук кэскиллээҕи ыраатыыр, дьоҥуннааҕы тутар дьон, бийиги улуус биллэр-көстөр сэриилэ, тыыл, үлэ ветераннара иитии-саҕалаан сылдьаллара махталлаах дьыала. Ветераннар ыра санаалара туолуоҕа, Чурапчыбыт чэчирии сайдыаҕа.

А. ЗАХАРОВ.

"ЭРЭЛ" ЛААҒЫРТА УОН КҮН

Сайын бараҳсан. Ого-аймах кэтүйэ көтөр, аҥыра-дуйҕуйа оҥоҥуур кэҥэ. Сахабыт сиргэ оҕолорутар аҥаан араас хайыскалаах сайыҥны сыныаллаҥ лаагыырдаах ааннарын таларчы арыйаллар. Олоргон бүгүн биһиги билсиһиэхтиит. Чурапчы улууһун биир кэрэ айылаах. Кытаанах иэнилиэгэр баар, сайын аайы сиитиилэхтик үлэлиир "Эрэл" лаагыры ыытта.

Лаагыр араас сэниэнэргэ арахсан үлэлиир. Бэйэлэн тутуллан уруйуй сезонуун туһунан кэпсиэхтиит. Сылыт аайы бу лаагыр үлэтэ улуустаа, онтуаайан республикаҕа үрдүктүк сыаналаммыт эмиэ кэчигэ-сылдьар. Лаагыр сүрүн сылга-сылга: оҕолору уруйуй араас кистэлэҥнэриттэр, техникаҕыгар үөрэтии. Улаатыы хайыскалара, плэнэр торуттэриэр уһуйуу, айар мастарыскыайдары үлэлэтии, күрэхтэри тэрийии оҥа.

Быйылгы сезон уон оҥкуу түмэн от ыйын 14 күнүттан бэрт айымньылаахтык улаатан саҕаланна. Маннык уруйуйга уһуйаччылаан үөрэхтэрин туйгуна, педагог-мастар Евдокия Тимофеевна Миронова, эмиэ кэчигинэн СГУ СФКФ 4 куурсун устудьуона Туйаара Егоровна Пестрякова уонна жюриэлэн Любовь Васильевна Дьячковскай үлэлэтиллэр. Тоҕо да улуустааҕы лиэ аттыгар манна республикабыт араас муниципаллыттан баллар: Дьокуускай, Үөһээ Дьааҥы, Нерюнгри, Чурапчы, Арыылаах, Сылан, Кытаанах. Дьэ, бу оҕолору кытта этах тэнэн олорон сэҥэрэстибит.

1. Бэйэлэрин билиҥнэриэн, хантан сылдьыт?

2. Лаагыр туһунан санаан, туох сананы биллиҥ?

3. Лаагыр үлэйиттэриэн, оҕолорго баҕа санаат.

Макарова Катя, Чурапчы улууһун Сылаг орто оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээчита:

– "Эрэл" лаагырга бастакыбын сылдьабын. Олус үчүгэй диэн саныыбын. Учууталбыт Е.Т.Миронова уруйуй араас кистэлэҥнэриттэр үөрэтта, ыскарбыт Любовь Васильевна курдуттан эмиэ чэйдэх, сылгас аствах, оттон Туйаара Егоровна күн аайы олус интэриэһинэй оонньуулары ыытар. Күҥүн аайы саҥаттан саҥаны билэбит-көрөбүт. Биир сылгас күн эмтэх күөлгэ сөтүөлэн, дьаҕыйанан кэлбиппит. Ытык сир буолан балах биэрбиппит. От ыйын 20 күнүгэр дэрэбиҥнэр киирэ сылдьан оскуола иһин, оҕолор оногуоктарын, уруйуйдарын көрбүппит. Күлүс Прасковьа Алексеевнаҕа бара сылдьан бөлүктэпка көрбүппит, көссөҥөрүллүбүт кымыс иһэн, арыылаах алаадьы сиэн, күүспүт-уохпут эбиллибит курдук буолбута. Онон, түгэнинэн туһанан, иннэҥэ истигинэн махтаныахтыын баҕарабын. Бу 10 күн биллибөкө аста. Олус үчүгэйдик этаардым. Лаагыр үлэйиттэриэн улахан махталбын тиэрдиэм эбэ. Бу курдук сайын аайы үтүө оҕоҕо анаан лаагыр аана арылла турдун.

Николаева Айыына, Дьоллоох Дьонуускай куораттан сылдьар, 10 кылаас:

– Биһиги лаагырбыт туспаҕай тутуулаах дьиэлэрдиэх, өссө сахалыы бэрт үчүгэй балаҕаннардаах. Онно олорбуппут. Оборо оттуллар буолан сылгас. Манна кэлэн баран бэйэ-бэйэбитин билсибит этибит, оттон дьэ конкретэн-эксэтэн билсийэн баран оонньообуппут. Манна күн аайы айылҕа дьикти көстүүлэрин уруйуйдуубут. "Мозаика" хаһыат таһаарабыт. "Мисс лагеря" уонна "Мистер лагеря" күрэх буолан аастыта. Онно Настя Федорова уонна Дима Попов кыайан үөрүү-көтүү үстэллэммиттэрэ. "Эрэл" лаагырга эмиэл өссө кэлэхтэн баҕарабын. Лаагыр үлэйиттэриэн эмиэкитин таһаарыылаах үлэни, оттон кэлэр оҕолорго үчүгэйдик уруйуйдаан, сьоньаан баралларыгар баҕарабын.

Новгородова Миша, Үөһээ Дьааҥы улууһа, 10 кылаас:

– Лаагыр тас көстүүтүн сөбүлүү көрдүм. Уруйуй араас техникаҕыгар үөрэнэбин. Лаагырбыт айылҕата ураты кэрэ. Дьэдьэн, сардыана сиэбэхэ үтүөн сөхтум. Кэнэҥэ аайы сүүрэн-көтөн оонньуубут. Тиэтиэнэ араас таҥастары айбыт мастарга, Прасковья Алексеевнаҕа улахан махталбын тиэрдэбин. Лаагыр үлэйиттэриэн баҕарыам этэ туох баар кэрэни-үтүөни, маннык оҕолор кэлэ турдуннар.

Бу курдук оҕолор лаагыр олоҥундьаһаан туһунан бэйэлэрин саныаларын этиллэр, туһааннах дьоҥҥо махталларын тиэрэртилэр. Оттон 10 хонук биир күн курдук кэтэн аанан хаалбытын бэлэбэкэ да хааллыбыт.

Тиҥэх күн. Баллаахаан, сүүрүү-көтүү, быыһыгар уруйуйдаан да ыллыы. Эмиэ да үөрүүлээх, эмиэ да хомолтолоох. Үөрүүлээх – дьиэҥэр тийиэн ыйа-тоҕо сэҥэриэхпит, хомолтолоох – арахсыы күүтэр. Бу күн оҕолорго араас номинациолар иҥэриллиэхтэр: "Лаагыр активыа"-Настя Федорова, "Лаагыр арыйыыта"-Гера Кривошапкин, "Эдэр мастар"-Коля Миронов, "Айыыныылаах художник"-Катя Макарова, "Лаагыр эрэлэ уонна спортсмена"-Дима Попов, "Лаагыр джентльмена"-Андрей Пономарев, "Бастыг дизайнер"-Айыына Николаева, "Хаһыат бастыг редактора уонна художника"-Катя Николаева, "Саазай бастыг художник"-Миша Новгородов.

Сэрсэн тарҕаныы. Оттон бүгүн оонньуукэр орой гитараҕынан тутуллар. "Эрэл" лаагыр эрэллэх доҕотторо, аны эмиэл көрсүөххэ диэри! Оттон итэриэнэриэхтэр оҕолор, баһаалыста калаг, сылдьыт, дуоһуйа сьоньаньыт!

Туйаара ПЕСТРЯКОВА.
СГУ СФКФ саха салаатын 4-с курсун

КҮН-ДЬЫЛ БИЛГЭТЭ ЧУРАПЧА

Местное время	вторник 11 августа				среда 15 августа				четверг 16 августа			пятница 17 августа		суббота 18 августа		вс 19 а.
	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	23:00	11:00	23:00	11:00	23:00	11:00
Облачность %																
Осадки мм																
Давление мм	741	741	741	741	742	744	743	743	744	745	745	746	744	744	741	737
Температура °С	+15	+22	+26	+20	+16	+21	+27	+21	+16	+19	+17	+19	+17	+19	+18	+19
Влажность %	86	58	40	70	85	62	39	61	75	58	76	63	79	73	-	-
Ветер м/с	В 2	В 3	Ю-В 3	Ю-В 2	Ю-В 2	Ю 1	Ю-В 2	Ю-В 3	Ю 2	Ю 2	С 2	С-З 3	С-В 2	Ю-В 1	Ю-В 2	Ю 2
Солнце часы:минуты		08:00	22:18			06:11	22:15		06:14	22:12		06:17	22:09	06:19	22:06	06:22
Луна часы:минуты		07:27	22:23			09:00	22:19		10:29	22:14		11:56	22:10	13:25	22:05	14:57
фаза																

Таблица получена с сайта www.rp5.ru

Кэрэ эйгэтигэр

Виктория ДАЙНЕКО

А тырдьах ыйын 8 күнүгэр Туймаада хочотун кылбэйэр киниигэр СР Правительствота, "PR агенство LAB" ойоохүнүнэн Саха сириттэн күлүмнэн тахсыбыт, элбэҕи эрэнилэр чаҕылхай сулус Виктория Дайнеко аҥымал саная концера буолан ааста. "Туймаада" стадион трибуналара концерт саҕаланыан саас иннинэ оҕолоруван туолла.

Чурапчы улууһун оҕолорун "Дайнонд-Тур" туристическай компания (дир. Ирина Федорова) үбүлээн, босхо сырытыннарда. Уонсаҥа алта нэһилиэк оҕолоругар сайаапка түһэрон, улуус үрдүнэн 188 оҕо, ол иһигэр белех салайаччылара сылдьан кэллилэр. Сибээс куһаҕаныттан сорох нэһилиэктэр бу ыытыллар дьаһалы билбэккэ да хаалбыт буолуохтаахтар.

Салайаччылар концерт иннинэ оҕолорун ыарканан, куорат кэрэ көстүүлэх миэстэлэриттэн сырытыннардылар.

Стадионтта Виктория Дайнеконы көрөөрү олус элбэх норуот мустубут. Биһиги улуус миэстэлэрбитин булан олордубут. Улахан ырыаһыт кэлэр буолан хас муннук аайы милиционнар турар, иннэ гынан харыс да сири халбарыйаттар. Бэйэм даҕыны оҕолор сүрдэх интэриэстэхтик ырыаһыттары одуулуу олороллорун көрөн, аралдьыйатым. Хата нус-хас гаровга киирэн киниилэр саааларын иһиттим:

Сарыы, Даша Васильева, Сарыы Васильева (Мугудай нэһилиэгэ):

– Концерт наһаа үчүгэйдик ааста. Норуот элбэх. Викториэны чугастан көрөр олох атын эбит. Маннык спонсорстванан босхо сылдьыбыппыт ордук үчүгэй. Талыбыттаах эбитэ буоллар уонна биллэрбэтэхтэрэ буоллар биһиги барбат буоллахпыт диэн. "Ыллыыр мыраан" ыра кытааччылара концеры олус киэргэттилэр. Киниилэр кыра эрдэхтэриттэн сыанаҕа тутта-хаппа үөрэхэтиттэрэ тута көстөр. Биһиги "Кытукэчээн" үнкүү бөлөҕөр дьарыктанар, активист оҕолор буоламмыт маннык чиэскэ тиистибит. Бэйэбит эмиэ сыанаҕа элбэхтик тахсар буолан, үнкүүлэнэхтэтин баҕарбыппыт. Биһиги улууспут оҕолорун босхо сырытыннарбыт, спонсордаабыт дьонго, Ирина Федоровааҕа, төрөппүттэрбитигэр уонна илдьэ сылдьыбыт салайаччыларбыттыгар Акулина Николаевнаҕа, Мария Афанасьевнаҕа махталбытын тиэрдэбит.

Алгыя, Лена, Лиза, Маруся (Болтоого нэһилиэгэ):

– Россия таһыынаах улахан сулуһу бастаныбытын көрдүбүт. Концеры олус сэргэхтибит. Оҥу тэнгэ Сахабыт сирин оҕолоро Викториэттан хаалсыбакка ыллыыллар эбит диэн саная кэллибит. Виктория хитт буолбут ырыаларын тыынныахтыы ыллаабыта наһаа үчүгэй. Фонограмматтан туох да уратыта суох ыллыыр эбит. Бу концеры тэрийбит, биһиэхэ спонсордаабыт дьонго, салайаччыларбыттыгар Мария Егоровнаҕа уонна Лия Иннокентьевнаҕа улахыан-улахан "баҕыыба" тиэрдэбит.

Варя Гуляева, Дима Перников (Чурапчы сылгыныэтэ):

– Биһиги улуус иһиэн ыытыллар араас дьаһалларга элбэхтик сылдьаччыбыт. Наһаа интэриэһинэй буолаччы. Онтон бүгүн Виктория Дайнеко концерыгар сылдьан олус астынныбыт. Ити "Ыллыыр мыраан" оҕолоро наһаа кыракыйдар уонна наһаа үчүгэйдик ыллыыллар. Биһиги Саха сирин сулустара Чурапчыҕа кэллэхтэринэ биирдэ эмит сылдьаччыбыт. Онтон бу Дьокуускай куораккка кэлэн күүлэйдээбиппиттэн барыы наһаа астынныбыт.

Варя Виктория Дайнеко курдук ырыаһыт болуохчун баҕарарын дуо диэн ыйытыкпар:

– Ээ, суох. Мин соччо ыллыырбын өйөөбөппин. Көрөрбүн ордорорун. Бэйэм илиибиэн тутан-хабан араас онтоһуктары оторорбун, уруһуйдуурбун сөбүлүүбүн. Онон сыанаҕа үлэлиир талаанным суох.

Зина Обутова (Чурапчы сылгыныэтэ):

– Биһиги телевизорыынан "Фабрика звезд" куруутун көрөр этибит. Викториэ Дайнеконы оннооҕор көрөн сөбүлээбитим. Наһаа үчүгэйдик ыллыыр. Онтон билигин кинини телевизорыынан буолбакка, илэ хаарахпынан көрөн иһэрбиттэн наһаа үөрэбин. Билигин ырыанан дьарыктаммаппын эрэзэри, улааттахпына кини курдук улахан ырыаһыт буолуом . Түгэннэн туһанан биһиэхэ кэлбит, күүлэйдэппит. Мария Николаевнаҕа, Георгий Егоровичка махталбытын тиэрдэбит.

Оҕолор хас биирдиилэрэ ыарканан сылдьан ыытаһыыбыт саахарнай ваталарын, сакалаатталарын, ооньуобут аттракционнарын, көрбүт сулустарын туһунан элбэх элбэҕи ырытына, өрүс долгуйуттан уйдаран түүнтү паромунан айаннаатылар. Биир эрэ күн иһиэхэ үтүһү ситиспит, биһиги-көрбүт дьон быһыытынан чугас доҕотторутар, дьоннорутар элбэх кэпсээннэх тиийдилэр.

Айталина АДАМОВА.

Командировка аадырыта: Үрэх-Күөрэ үчаастага

КЫРДЬАҒАСТАР ДЬИЭЛЭРИГЭР

Биир күн сорук оногостон нэһилиэннэ көмүскэллээх буолуутун управленнетын кылаабынай специалиһа Лидия Васильевна Тосукаевалыын Үрэх-Күөрэҕэ тахсан Чурапчытаабы кырдьаҕастар интернат дьиэлэрин көрө таарыйа директор И. И. Неустроевы, интернат үлэһиттэрин кытта кэпсэттибит. Изот Изотович үлэ-хамнас туһунан сэһэргэтэ, дьиэнуоту көрдөрдө, кырдьаҕастары кытта көрүһүннэрдэ.

Билигин сайыннары бириэмэ буолан 25 миэстэҕэ 14 киһи баар, сорох аймахтардаах, оҕолордоох дьон сылгыныа барбыттар . "Быйылгы дьыллаахха саамай улахан ситиһиибит диэн сертификат эксперитиспитит буолар. Бу иннинээҥи ыллыыбыт сертификат болдьоҕор 2003 сыллаахха бүтүүт. Мин бу олунньу ыйтан саҥа үлэлии эрэр буоламмын, документтара барытын саҥаттаан хомуйан түһэрэммит, үгүс бөрөбөҥкэни аһан 5 сыллаах сертификаппытын бу ый бүтэнигэр ылар буолбутпутуттан бары да астынныбыт. Манна үлэлиир дьоммут үлэлэрэ, бэйэҕит көрөргүт курдук, наһаа боростуой буолбатах, ылбыччча киһи үлэлэбэт. Кырдьаҕастар элбэх көрүүнү-истиини эрэйиллэр. Холобур, манна икки кэлэскэнэн сылдьар, үс олох ороннон турбат киһилэхпит. Барыларын сууйантараан бүөбэйдиэххэ наада. Штаппытыгар ессе эбии харабыл миэстэтин көрдүбүт, соҕотох дьуһуурунай санитарка ыарырҕатар буоллаҕа дии. Бу сайын туттар уубут боппуруоһа кыратык кытаатта. Оҥу Одьулуунналаҕы лицей уу баһар массыынатын бензининэн хааччыйарга көмөстэн куттардыбыт. Бу күһүн евро салаҕаһыммытын сылгыныа өрөмүөн үлэтин ыытары былааннаабыт. , – диэн Изот Изотович билиһиннэрэр.

Интернат дьиэтин таһыгар кыра теплицалаах буолан оҕурсуну, помидору салааттаан даҕаны, бэйэтинэн даҕаны хото силлэр эбит. Уоксайынан, астара үчүгэй, этинэн улаханнык быстарбакка олороллор, сорох ардыгар бурдук аһын бэрэски, алаадьы оноголлор, үрүг ас, хортуоска, онуҥа доруобуйаларыгар туһалаах минеральнай уу тиһигин быспакка аһылыкка баар буолар. Маны таһынан, билинниги камнэ сорох кырдьаҕастар илим сакаастаан ыаннар киэһээтин күөлгэ киирэн илимниллэр эбит. Бултаабыт балыктарын таһааран бэйэлэрэ ыһаарылаан, миинэн силлэр. Сорох ардыгар бэркэ бултуйабыт диэн үөрэллэр.

Биир сүрүн ыарыылаах боппуруоһунан баанныык кыараҕаһа буолар. Онон хантан эмэ ванна булан, биир хоһу босхолоон онно туруоран, кырдьаҕастар сууналларыгар табыгастаах усулуобуйа тэрийбит киһи диэн баҕа санаалаахтар. Кыайан уйуттубат өттүлэрин сүгэн-кэтөөн таһаарар эмиэ да эрэйэ бэрт буоллаҕа. Үлэһиттэр кырдьаҕастары хайаан да ыйга иккитэ-үстэ баанныыкка сууйаллар, сылга туох тиийбэтин көрөннөр иккитэ-үстэ санга тангас-сап атыылаһан биэрэллэр.

Интернат иһигэр киэҥ сылгыныар саалаҕа телевизордаахтар, дьарыктанар тренажердар бааллар. Манна кырдьаҕастар бэйэлэрин баҕаларынан кэлэн дьарыктаналлар эбит. Хаһыат аҕаан, сорохтор хаартылаан бириэмэлэрин атааралларр.

Изот Изотович этэринэн, кырдьаҕастары кытта үлэлэһэр психолог суоҕа куһаҕан. Интернат 35 миэстэҕэ киһилээх буоллаҕына биирдэ штатка толору ставкаҕа психолог миэстэтэ көрүллэр үһү. Бу боппуруоһу эмиэ сотору кэминэн быһаарыахпыт диэн биэрэллэр. Үлэһиттэр бэйэлэрэ да этэллэриннэн психолог олус наадалаах. Манна араас балаһыанньалаах кырдьаҕастар бааллар: ким эрэ олох дьоно-сэргэтэ суох, утуйэрэ доруобуйаларынан инбалиттээхтэр. Наар биир сиргэ олорон саҥаҕа-оноорҕ ыллараллара, муунтуйаллара биллэр суол буоллаҕа.

Бу сайынгы бириэмэҕэ үлэһиттэр уоппускаҕа барыталаан эрэр буолан, солбуһаҥык көрдүүр айдааныгар сылдьаллар. Оҥу үксүн олохтоохтортон сайынгы сылгыныаланнарыгар калбит студент оҕолор солбуйаллар эбит.

Дьэ, бу курдук тахсан интернат олоҕун-дьаһаҕын кытта билсэн, сэһэргэһэн, объектарын көрөн-истэн киирдибит. Былааннаммыт үлэлэрэ, өрөмүөннэрэ барыта ыытыллыа, үлэхамнас табыллан иһиэ диэн эрэнэбит.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА.

Хоту көһөрүллүү 65 сылыгар

Аастыы умнубат – тыыннаахтар аналбыт

Мин кэпсэппит киһим, табаарыһым, бэрэдэкитэм Савва Саввич Сидоров 1942 сыллтан 1948 сылга диэри Чурапчы көһүүтүн кыттыылааҕа. Улуу Хотугу Муустаах муора кытылыгар тиийэн "таас уллунахтаах", "сутааны чурапчылар" диэн аатталлыбыт, "кэлин дьон" дьаралыктаммыттартан биирдэстэрэ.

1955 сыллтан Чурапчы педагогическай училищетыгар бириргэ үөрэммиппит, дьыл-күн баччатыгар диэри Муома оройуонугар юруот үөрэтиритин араас салаатыгар, советскай үлэҕэ үлэлэппит. Уратыбыт - табаарыһым эриирдэх-мускуурдаах аҕа сааһын тэбиргэ буолуо - инбэлиит, икки хараҕынан көрбөт. Кыра сааһыттан аччыктыыры, тоҥуулуу-хатыыны, алгыны көрсүбүт, улахан дьон туту соруйалларыынан үлэлэбит буолан, ылбычча оҕо өйдөөбүтүн даҕаны өйүгэр тутар, сүрэҕэр-быарыгар сөҥөрөн сылдьар. Көһүүгэ сылдьан соруу-мунгу көрбүттэрин, соҕотох иҥэ барахсан оҕолорум туһугар диэн тоҥорун-хатарын, санаата туруйуллан ытыырын-соҥуурун, эрдэ эстибит биир дойдулаахтарын төбө кыаллаарыан кэпсэн огостубат буола сатыыр. Ол да буоллар, быстахостох ахтыылартан көһөрүллүү 65 сыла бэлиэтэнэриин, уопсай билиигэ таһаарарга сананным.

Чурапчы көһөрүллүүтүн кыттыылааҕа Савва Саввич Сидоров 1935с. атырдьах ыйын 10 күнүгэр Кытаанах нэһилиэгин Амсакы сайылыгар колхуостаах дьиэ кэргэнигэр төрөөбүтэ. Аҥата Савва Егорович Сидоров биир саастаах оҕохтон барбыта. Ыал улахан кыыһа Өрүүнэ баара эрэ 10 саастааҕа. Онон ийэлэрэ Мария Ивановна Сидорова норуот трагедията буолбут "Чурапчы көһөрүллүүтүн" алдьархайын түөрт кыра оҕону көтөхтүтүнэн соҕотоҕун көрсүбүтэ.

Партия обкомун бюротун ыар солуллаах көһүү туһунан уураахтаах хара күлүгэ Чурапчы оройуонугар түспүтэ. Нэһилиэктэр, колхуостар аайы болюмуочуйдар тахсан, олохтоохтору биир-икки хонук иһигэр ыраах айаҥҥа бэлэм буоларга ыкпыттара-түүрбүттэрэ. Түүннэри-күннэри аймаҕан, ыгаһыы-соҥоһуу, дойдуттан, уруутттан-аймахтан арахсар ыар кэмнэрэ бүрүүкэбиттэрэ. Сыарҕа, тэлиэгэ тиийбэтиттэн суон тиэттэри быһыта эрбэхэ оҕус тэлиэгэтин онгорбуттара. Дьиэ-уот, хорҕойор сир суоҕа. Күһүнгү хаар-самыыр, силбик, хотуттан тохтоло суох үрэн сирилэтэр хаҥыс тыал хам ылара.

Ем. Ярославскай аатынан колкуос дьоно борохуот кэлэрин кэтэһэн кытылга нэдиэлэттэн ордук буолбуттара. Кэмнэ-кэнэрс борохуоттара кэлэн инчэҕэй, аһаҕас баарсаларга, күһүнгү кылгас кэми былдьаһан, киһини-сүөһүнү биирдэ хаалаан сыҥдалаҥнаах уһун айаҥҥа туруммуттара. Тымныы, инчэҕэй хаарынан быһыта быраҕар хотуттан утары үрөр тыал тохтуох быһыыта биллибэт этэ. Аһаҕас халлаан аннынар 9 күннэх түүн айаннаабыттара. Үгүтэр тымныйан ыалдьаллара, эрэйи көрөллөрө болҕомтоҕо ылыллыбата, кэмэ көрдүүр, эрэйэр сир, тэрилтэ даҕаны суоҕа.

Ити курдук устан Ем. Ярославскай аатынан колкуос көһөөччүлэрэ Быыкап Мыыһыгар тиксэн сүөкэммиттэрэ. Эрэннэрбиттэрин курдук тутуу, дьиэ-уот, балаакка суох сирэ буолан биэрбитэ. Арай хаҥан да уҥуора-маҥаара биллибэт Өлүөнэ Эбэ дохсун долгуна таас кытылы кыыһырбыттыы кырбыыра, ыас хара быыт инчэҕэй хаарынан ыйыахтанара, тымныы тыал киһини-сүөһүнү сабыта биэрэрэ, сытыы кылыһынан быһыта соторо.

Уу түгэхтэх, суол бүүрүгэх – саҥа сиҕэрэ-чиҕэрэ, улаханалыйдарга кэлдьүөкэни ыга буһаран көһөөччүлэри көрсүбүттэрэ. Кыра Савва дьоно уһун айаҥтан салҕыс, сылгыйан, ыгыллаах сиргэ үкэммит үөрүүлэриттэр халыйа сылдьар сылаах эмис, миннигэс балыны наһаа сиэн истэриттэн мөһүүгүрбуттарын соньуйа ахтар.

Хайыыр да кыах суоҕа. Саха киһитэ барахсан түөһүн күүһүнэн, илиитин эрчимнэн - түүн утуйбакка, күнүс олорбокко, тымныы туманынан оргуйар улуу муора биэрэгэр тыыннаах хаалар иһин охсуһуута саҕаламмыта. Турары-турбаты барытын, тоҥ буору, ытаһа тааһы тоҕута сыыһан буор дьиэлэри (землянкалары) хаһыыта туруорбуттара. Биир улахан буор дьиэҕэ кыстыыллара быһаарылыыбыта. Хаалбыт дьону барыларын балык собуотун араас үлэлэригэр анаабыттара. Ийэтэ сурдьа Афанасий Иванович Нестеровтыын уоҥка отторго анаан уу аҕалбыт маһын, сыыныҥы хомурах аньыгтан хостоон салааскаҥан балык собуотутар таһаллара, туттараллара.

Тунуй сүрэхтэх оччотооҕу оҕо баарсанан айаннаабыттарын, өтүүнү-сүтүүнү, ыалдьыыны, дьон күүһүн-кыаҕын таһыыран ыар үлэттэн, аччыктааһыннан эстэрин-быстарын олус харааста, дьулайа көрөрө, умнубаттык өйүтэр тутар.

Савва Саввич кэпсиир:

– Аһылык саппааһа олус кыра эбитэ буолуо, үлэни кыайбаттарга, оҕолорго, тулаайахтарга нуорма көрүллүбэт диллэрин өйдүүбүн. Наар аччык аҥардаах, тоҥор диэни билбэккэ сылдьарбыт. Балык собуотун үлэһиттэригэр уоннуу хонукка кыра бурдук биэроллэрэ. Ийэм барахсан, нуорматын ылларыыта, күнүнэн үлэрэн чапчараас лэппиэскэ буһарара. Онтукатын саппыйаҕа утан, ыга баайан мас хоппоҕор күлүүһүнэн хатыыра. Онно ымсыыран тыҥырахтыынан хоппону тарбыырым, ийэбиттэн арахпакка ингэнгиирим. Сорохтор нуормаларын тириэрдибэккэ сиэн быстараллара. Биниги землянкабытыгар мин быраатым саастаах кыыс өлбүтүн, дьон "хоргуйан өлбүт" диэн сибигинэйэрин өйдүүбүн.

Маҥнайгы кыстыгы олус эрэйдэхтик, сор-муҥ арыстаах, өлөр-быстар энэрдэх туораабыппыт. Мин билигин даҕаны тоҕоостор ситэ батаран өйдөөбөппүн: ийэбит барахсан соҕотоҕун, саллык ыарыыга эмтэрэ сылдьан түөрт оҕону ити аска-үөлүү, таҥаска-сапка хайдах тыыннаах иитэн дойдутун буллардыбытын.

Турар бөйөлөрнэн туга да суох көлбит дьоҥҥо балыгы бултуур тэрилт: мунха, илим, таҥас-сап даҕаны суоҕа. Илим, мунха хайдах оногоҥуллаһын да билбэт этилэр. Улуу Муустаах Байҕал, харах уота кыайан ылбат куйаар туундара кэҥ кэлитэ тыйыс көрүнэҕэ сылдьар дьон кутун-сүрүн баттыыра. Дойду, уруу-аймах ахтыылаах дуоһаларын аймыыра. Арыт үөскэппит алааспыт, сайылыкпыт, хатыҥ чараҥнарбыт, көлүкэчэн ойбон күөллэрбит, аһатар-сиэтэр эбэлэрбит кэрэ остуоруйа буолан түүлбутуттар кэпсэн, сылааһынан утуттууллара. Ити этилэр "тыыннаахтар умнубат сыллара".

1943 с. сааһын биирдэ ас-уол бөҕүтүн сүтэн кэлэн, түгэхпиттэрин өйдүүбүн. "Карточканан ыллыбыт" диэн дьон үөрэра. Онон "карточка" диэн тыл саастыы ылаанты, тото аһыыр сырдык күннэри кытта мин оҕо саанаан дьүөрэлэспит эбит.

Ити саас, сайын биниги холкуос дьоно туспа балык биригэдэтэ буолбута. Биригэдэ бөйөтэ мунхаламмыта, илимнэммитэ. Сайын кунгаастаммыттара. Итиитэн, дьэ, аһаан-сиэн, кэм кыра да буоллар, хамнас аахсан киһи-хара буолан барбыппыт. Эдэйийим уонна убайым 6-7 кылаастартан оскуолаттан уурайбыттара, биригэдэ бөлүксүттара буолбуттара.

Саас эрдэ кус-хаас дэлэччи кэлэрэ. Убайым Дьоҥүөр биир уостаах эргэ сааны оногостон хаастыыр идэлэммита. Дьон биир хааска үс боторуону эбэтэр биэс солкуобай харчыны биэроллэрэ. Доробуоннык суоҕуттан эмиэ тимир тоҥоҥну кырбаан икки хаптаҕай тааска күнү быһа эргитэн, аалан төгүрүтэр үлэ мөхэ тиксэрэ. Аны убайбар табаҕын уматарыгар бөлдьөрөр уот чоҕу хаалаан дурдаҕа сүүрэрим. Сотору-сотору саабыт бойуога (инэтэ) түһэн сүтэрэ. Ол иһин убайым дурдаҕа олорон синньигэс тоҥоҥну аалан саппаас чаас (бойуок) оногороро.

Ити курдук, сап саҕаттан салҕанан, үгүө дьон өйөбүлүнэн киһи-хара буолбуппут. Саҥыллаах диэн сиргэ хас да ыал күүспүтүн холбоон балаҕан оҕото оногостубуппут, дьукаахтаһан олорбуппут. Оҕо сааһым доҕоро, кэлин Муомаҕа биириэ учууталлаабыт табаараһым Петр Данилович Лонгиновтыын көһүү бастакы күннэриттэн, хоргуйан өлбөт туһуттан, үлэһит нуорматын ылаары биириэ мөхсөрбүт. Биир суоҕаннга-таллаххэ ангардаһан утуйарбыт.

1944 с. атырдьах ыйыгар ийэм Саҥыллаахтан Тумакка бастакы кылааска оскуолаҕа ылдьыбитэ, интернакка олохтообуттара. Онтон ыла оскуола, интернат диэн миэхэ биир быстыспат өйдөбүллээхтэр. Бастакы кылааска биһигини Пантелеймон Николаевич Слепцов, иккис кылааска Семен Иванович Барашков, онтон Василий Семенович Константинов диэн учууталлар үөрэппиттэрэ. Киһи олоххо суола-ниһэ араастаан салаллар. Арыт атырдьах маһыыны арахсан, арыт ханна эрэ эргийэн көрсүһүүн, биириэ үлэлиитин. Мин кинилэри, учуутал буолан баран, Муомаҕа көрсүбүтүм, үөрэн-көтөн бөркэ табыллан үлэлии сылдьаллара.

1947 – 1948 сс. үөрэх сылыгар ичигэйбин эдэйдэр кэтэрдэннэр атах таҥаһа суох буолан үөрэммэтэрим. Дьукаахтарбыт хаартыыларыгар мунньар алдьыаттаахтара эрэйдиирэ: дьон бөҕө киирэрэ-тахсара, ампаалыктаналлара. Оҕолору араас соруоҥа сүүрдэллэрэ.

1948 с. биниги ийэбитиэхэн Чурапчыга көһөн халбиппит. Мин Кытаанахха, кыра эдьийбин Коммунараны кытта Киэҥнэги оскуолатыгар үөрэнэ киирбиппит, интернаакка олорбуппут. Ийэбит ыарыыта бөрүөн испита. Сотору Чурапчыга саллык диспансеригар киирбита. Убайым эдьийбиккэн ыалга дьукаах кэпсэппиттэрэ. Мин Кытаанахха 4-7 кылаастары интернаакка олорон бүтэрбиттим. 1952 с. Чурапчы педагогическай училищетыгар киирэр дьолломмутум. Үөрүүнү билбэтэх оҕо сааһым кэннитэн биир саастыыламмыт кытта тэҥнэ сылдьар, үөрэнэр, билиҥэ-көрүүгэ тардыһар хас биирдии күнүм миэхэ эйэҕэ быһаарара, үгүһү биэрэрэ. Кырдьан олорон санаатахха, педагогическай училище оччотооҕу учууталларын культуралара, билиилэрэ-көрүүлэрэ диринэ, эрдэҥи талаанаахтара сөхтөрөр. Хас биирдии учуутал бэйэтэ личность, гражданин, киэҥ билии кылаата этэ. Кинилэр биһиэхэ, сэрии оҕолорутар, чахчы да эйэҕэ биэрбиттэрэ, үйэлээҕи онгорбуттара.

Училищебын бүтэрэн 1956 с. Хатылы сэттэ кылаастаах оскуолатыгар физкультура учуутальынан үлэлэбитим. 1959 с. училищеҕа биириэ үөрэммит табаарыстарбын В.Л. Дягилевы, И.А.Неустроевы көрсөн хоту Муомаҕа учууталлыы кэпэр буолбутум.

Савва Саввич көрөр хараҕа, эрэллээх ойобуолэ, тэҥнэ кырдьыбыт бөрининлээх доҕоро, кэргэнэ Мария Гавриильевналыын ыал буолан олорбуттара 45 сыл буолла. Мария Гавриильевна – педагогическай үлэ ветерана, СР үөрэҕириитин туйгуна. Кинилэр уоллаахтар, иккиэн үрдүк үөрэхтээх кыргыттардаахтар, сиэннэрэ атахтарыгар туралларыгар кэмэлөөллөр.

Муома улууһун Бочуоттаах гражданина, "Үрожай" общество бочуоттаах үлэһитэ, Россия бочуоттаах нибэлиитэ Савва Саввич Сидоров 1959 сылтан харыс да халбарыйбакка Муома улууһугар үлэлиир, олорор.

Иннокентий НЕУСТРОЕВ,
Россия Журналистарын союһун чилиэнэ, СР бэчэтин туйгуна, Муома улууһун Бочуоттаах гражданина, Муома оройуонун "Индигир" хаһыатын корреспондена.

Суол быраабылатын булгуччулаахтык тутуһуу

Улууспутугар техника ахсаана сылларта аҕыллар турар. Ол курдук, аастыт сыл от ыйынааҥы көрдөрүүтүнэн учуокка 4636 техника турар эбит буоллаҕына, быйыл 7 ый түмүгүнэн Чурапчы улууһугар 4778 техника учуокка турда, ол иһиттэн 3646 техника чаанынай бас билиигэ баар.

Суоппардар оттуларыттан суол быраабылатын, ааттын да быраабылалары кэһии тахса турар. Ол курдук, 2007 сыл 7 ыйын түмүгүнэн ГАИ инспектордарыттан суол быраабылатын кэһии иһин 832 административнай боротокуол, онтон 74 боротокуол арыгы испит туруктаах сылдьан уруулга олорбут суоппардарга тоҕоруллуунна. Мировой суут көрүүтүнэн 44 киһи техниканы ыытар быраабаа 1,5-2 сылга диэри болдьохчо быһыллыннар.

Быйыл (7 ый түмүгүнэн) Чурапчы улууһун территориятыгар киһи эчэйиилээх 10 суол быһылаана тахыста. Ол түмүгэр биир киһи өлүүтэ, 13 киһи араас эт-хаан эчэйиитин ылыыта тахыстылар. Аастыт сайын от ыйын түмүгүнэн 9 суол быһылааныттар 13 киһи эт-хаан эчэйиитин ылыыта. Оҕо кыттыылаах быйыл – 1, былырыын 3 суол быһылааннара тахыстылар. Бу суол быһылааннара оскуола саастаах оҕолор суол быраабылатын тутуспаттарыттан тахыста. Ол курдук, кэнэҥ төрөппүттэр техника ыытар быраабаа суох оҕолорутар мотоцикл, массыына, китайскай мини-тракторлары кэҥэлтэн ыытаралар. Ол түмүгэр уруулга олорбут оҕолор техниканы сатаан ыытыахалар, эчэйии араас көрүнэҕэрин ылылар. Маннык быһылааннар тахсыбаттарын туһугар, төрөппүттэр, техниканы ыытар быраабаа суох оҕолоргутугар транспоры ыытыалларын кытаанахтык бобуох тустааххыт. Оҕолор техника ыытар быраабаа суох ыыта сылдьан түбөһэр түгэнэриттэн, РФ Административнай кодексын 12.7 ыстатьйатын 1 чаанынан салайтаран 700 - 1000 сомо харчыга ыытараллар. Техника турар анаммыт стоянкатыгар угуллар, оҥу таһынан техниканы бас билэхтэн эбэтэр төрөппүт РФ Административнай кодексын 12.7 ыстатьйатын 3 чаанынан салайтаран административнай эппиэтинэскэ тардыллар.

Маны таһынан кыра саастаах оҕолор велосипедынан эйбэх сырыыллаах массыына суолунан түбэһиэх, сэрэҕэ суох сылдьаллар. Бу оҕолор суол быһыыланнарыгар түбэспэттэрин туһугар, ханнык суоллаҕа велосипедка хатааһылыыллардын төрөппүттэр оттуларыттан эмиэ улахан хонтуруол ыытыллара наада. Төрөппүттэр, оҕолоргут дорообуйаларын, олохторун туһугар хыһаныыгыт мөлтөтүмэх, кинилэр инилэриҥэр эмиэтинэн толору сүгэриитин умнуман.

Түмүктэр техниканы бас билэччилэри уонна сатыы льоҥу бөҕэ-бөҕэтиттэр хардарыта болҕомтолоох буоларгыттар, суол быраабылатын булгуччулаахтык тутуһаргыттар ыҥырабын.

Ю.П. ПОСЕЛЬСКАЯ,
милиция младшай сержана, Чурапчы оройуонугар ИДьО ГАИ отделениетын пропаганда инспектора.

ҮҺӘРДӘЛИИБИТ!

Тапталлаах кэргэммин, ийэбин ***Акулина Николаевна ТОЛСТОУХОВАНЫ*** *үйэ анардаах үөрүүлээх үбүлүйүгүнэн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!*

Баҕаробыт үлэҕэр-хамнаскар ситиһиилэри, чэгиэн дорообуйаны, дьолу-соргуну!

Кэргэнин, уолуҥ Ванюша.

x x x

Мугудайга олорор күнү баптыбытын, эдьиийбитин ***Акулина Николаевна ТОЛСТОУХОВАНЫ*** *үйэ анардаах үбүлүйүгүнэн ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит!*

Ыра санааларын туола турдуннар, үлэн-хамнаҕын ситиһиилэннин, кытаанах дорообуйаны, дьолу-соргуну баҕаробыт!

Чакыртан, Чурапчыттан Алексеевтар, Төлөйтөн, Дьокуускайтан Адамовтар, Амма Алтаныттан Васильевтар.

x x x

Күндүтүк саныыр, ытыктыыр эдьиийбитин, Чурапчы сэлиэннэтин интернат-оскуола томторун олохтоохун ***ЕФИМОВА Пелагея Иннокентьевнаны*** *80 сааскын туолбут дьаһын-бэлиз күннүнэн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!*

Эн биһиги ойбаахха ааспыты аналаар, билиҥнини быһаарсар, кэлэри кэрэхэлиир үтүө субэлиитит, барыбытын түмэ тардар күнү кэлибит буолаҕын. Эдьиийбитигэр баҕарыа этибит чэгиэн дорообуйаны, олохха баар барыы үчүгэйи, кэрэни, сырдыгы, эйиигин курдуттун үтүө санаа, сэргэх сонун эрэ арыаллаатын. Оҕолорун, сиэннэрин, чугас дьоҥуҥ тапталларыгар уҥуттанан өссө да ууннунк олор.

Эҕэрдэни кытта Чыаппараттан бары Ефимовтар, Говоровтар дьиэ кэргэттэрэ.

x x x

Күнү кэргэммин, тапталлаах ийэбитин, эйэҕэс эбэбитин ***Зинаида Кузьминична ЗАХАРОВАНЫ*** *55 сааскын томторуу туолбуккунан ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!*

Биһиги туспутугар олорон турбат кыһаннын, тубугун, бараммат тапталын, истин субэн-аман ийин махтанабыт. Олохха дьолуургунан, күүстээх санаоҕунан, үлэни өрө тутан, дьоҥго-сэргэҕэ үтүө сыһыаннаанан биһиэхэҕэ холобур буолаҕын.

Баҕарабыт күнү кэлибитигэр өссө үйэннэк, дорообайдык этэннэ олороргор. Баҕа санаан барыта туоллун, үтүө санаан уостубатын, дьол-сарыы аргыстан диэн алгыспытын тиэрдэбит.

Кэргэнин, оболорун, кутуйаларын, сиэннэрин.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Үчүгэй туруктаах, кыйын сүүрбэтэх 1999 сыллаах УАЗ-санитарка массыына атыылаанар.
Билсэр тел.: 8-252-25-221.

x x x

Сибиинньэ оболорун атыылыыбыт.
Билсэр тел.: 27-580.

x x x

30-40 устуука мас атыылаһабыт. Сыаната устуукатыгар: круглык — 300 солк., лафет — 500 солк., буруус — 800 солк. Харчытын тута төлүүбүт.
Билсэр тел.: 42-555.

x x x

"Манныаттаах" рынок ороруонугар үс хостоох, газтаах, телефоннаах ч/б бастакы этээскэ дьиэ атыылаанар. 41, 2 нүөмэрдээх автобустар сылдьаллар.
Билсэр тел.: 8-914-660-85-36, 47-08-43.

x x x

Улуус киинигэр үс хостоох, оһоҕунан оттуллар системалаах приватизированнай квартира чэпчэки сыанаҕа атыылаанар. Сыаната 230 тыс. солк. Муостатыгар 30 тыс. солк. түҥэрэбин.
Билсэр тел.: 42-555, 705-670 (сот.).

Кэриэстэбил

ЫЛЛАММАТАХ ЫРЫАЛАРТАН ЫЙ СЫРДЫГА ЭБИЛЛИЭҔЭ...

Айгыр силик Аан ийэ дойдута Киһи дэтэн килбэйэр улуу дьололох олоруу, оҕо тэрэтүү, сүөһү-ас тэнитии, үлэни-хамнаһы оро тутуу. Онтук дьолтон быстахха былдьаван, хара дьайдаах өлөрүөхсүттэр илиилэриттэн суорума суоллаанан биһиги күнү бырааппыт Артамон Гавриильевич Драгунов баара-суоҕа 36 сааһыгар хомолтолоохтук туораабыта бу дьыл атырдьах ыйын 11 күнүтэр 40 хонутун туолла. Аһыыбыт сүр., Сүгүкпут сүр..

Күнү бырааппыт 1970 сыллаахха балаҕан ыйын 21 күнүгэр Гаврил Артамонович Драгунов диэн норуот судьуйатын дьиэ кэргэнигэр сэттис оронон күн сирин көрбүтэ. Ийэ, аҕа мүһүлгэтэ, эйбэх убай-эдьиий кэнниттэн кэлэн күммүт кининэн тахсара уонна кининэн киирэрэ, дьиэ кэргэн барыы таптыыр, атаахтатар баар суох мааныбыт эта. Оҕо тэнэ улаатан, эрдэ тылланан, хааман, хоһоон аҕаан кэччүтэрэ, ырыа ыллаан ымманыгара. Приемнаа сылыа бориллэн, тыҥатыгаан аһааҕыран ылан саныаҕаппыта. Ону ол диэбэккэ 12 сааһыттан сүүрүүнэн дьарыгыран Хатылы орто оскуолатын бүтэрэригэр бэйэтин кыанар, чэпчэн-чэбдик эдэр киһи буолбута. Артамон олох кыра сааһыттан аҕаар, суруйар эта. Элбэх билиилээх, киэҥ крутозордаах, нууччалыы-сахалыы үчүгэйдик кэпсэтэр буола улааппыта. Аламаҕай майгытынан, үөрүннэҥнэнэн барыбытыттан чорбойоро. Оҕо эрдэҕиттэн байыаннай буолар баҕа санаалааҕа. Армияҕа сулууспалыыр кэмнэрин кэлэр кэм кэскилэ онтостон кэтэһэрэ. Баҕа санаатын батыһан 1988 сыллаахха армияҕа ыытыллан сулууспалыы сылдьан Ачинскайдаары байыаннай летнай-техническэй училищеҕа үөрэхэн, кадровай офицер буолбута уонна байыаннай стратегическэй назначениелаах Ан-74 самолекка техлетчитинан уонна поисковай-спасательнай сулууспаҕа парашютист-спасатель быһыытынан үлэлээбитэ. 1994 сыллаахха Саха сирин Намнаҕы военкоматыгар военком солбуйаччытынан ананан кэлбитэ. Кэргэнэммитэ, уол оҕуоммута. Ол кэнниттэн Саха Республикатын Ис дьыала министерствотын систематыгар араас дуоһунастарга үлэлэбитэ, капитан званиеламмыта. Үлэлэбит сылларыгар Советскай Армия уонна Октябрьскай революция үбүлүөйүнэй, үлэҕэ кылбизиэн, чуоллаан суут-сокуон бөҕөргүүрүн туһугар чулуу үлэтин иһин мэтэллэриэн, ону тэнэ ИДьМ министрин махталынан наҕараадаламмыта. 2003 сыллан дьиэ кэргэнин кытаанах оронон күн сирин көрбүтэ. Ийэ, аҕа мүһүлгэтэ, эйбэх убай-эдьиий кэнниттэн кэлэн күммүт кининэн тахсара уонна кининэн киирэрэ, дьиэ кэргэн барыы таптыыр, атаахтатар баар суох мааныбыт эта. Оҕо тэнэ улаатан, эрдэ тылланан, хааман, хоһоон аҕаан кэччүтэрэ, ырыа ыллаан ымманыгара. Приемнаа сылыа бориллэн, тыҥатыгаан аһааҕыран ылан саныаҕаппыта. Ону ол диэбэккэ 12 сааһыттан сүүрүүнэн дьарыгыран Хатылы орто оскуолатын бүтэрэригэр бэйэтин кыанар, чэпчэн-чэбдик эдэр киһи буолбута. Артамон олох кыра сааһыттан аҕаар, суруйар эта. Элбэх билиилээх, киэҥ крутозордаах, нууччалыы-сахалыы үчүгэйдик кэпсэтэр буола улааппыта. Аламаҕай майгытынан, үөрүннэҥнэнэн барыбытыттан чорбойоро. Оҕо эрдэҕиттэн байыаннай буолар баҕа санаалааҕа. Армияҕа сулууспалыыр кэмнэрин кэлэр кэм кэскилэ онтостон кэтэһэрэ. Баҕа санаатын батыһан 1988 сыллаахха армияҕа ыытыллан сулууспалыы сылдьан Ачинскайдаары байыаннай летнай-техническэй училищеҕа үөрэхэн, кадровай офицер буолбута уонна байыаннай стратегическэй назначениелаах Ан-74 самолекка техлетчитинан уонна поисковай-спасательнай сулууспаҕа парашютист-спасатель быһыытынан гражданскай олохха төннүбүтэ, кэргэнигэр аҕа кыынын көрөн көмөлөспүтэ, оҕо оскуолаҕа мангнайы үөрэнэр сылларыгар тиэрэх буолбута. Мас уунан уонна электрик быһыытынан үлэлэн дьон махтальын ылара. Оҕо улаатан, кэргэнин дорообуйата көтөн, ИДьМ систематыгар төнүөр көҥүлү ылан баран, сидьиҥ сиэхситтэр илиилэриттэн сырдык тыына быһыына. Биһиги, биирдэ төрөөбүттэрэ, күнү бырааппытын тапталлаах Хатылыытыгар ийэтин аттыгар көмүс унгуоҕун көтөхтүбүт.

Ааспат аһыыга ыллаан олорон кини сырдык ыратын, кимиэхэ да көстүбэтэх хоһооннорун, үүс грамотатын, мэтэллэрин сыымайдыыбыт уонна кини киэнэ килбизнэ эбитин, өссө да олохха биэриэхтээҕэ уонна ылыахтааҕа сарбыллыыбытыттан куруутуйабыт. Киэҥ халлаан кизлитэ дьиҥ чахчы кириэтин билбит, оҕо-кэргэн уонна аймах-хаан тапталыгар уйдарбыт, үлэ өрөгөйүн билбит, саха киһиттэн сиэриэнэн сыыныаҕаһа, эр киһи кэбинэн ууһа, сатаабатаҕа диэн суоҕа эта биһиги бырааппыт. Быдан дьыллар мыыдааларыгар, үүс сыллар үрүлүйэр үөстэриигэр күнү бырааппытын атаарбыт хомолтолоох 40 хонутун бар дьоҥнго биллэрэбит.

Сыралҕын куйаас сатыылыа суоҕа диэбэппин,
Саныыр санаалы дьайҕардыбат диэбэппин,
Кустук сэттэ оҥо сири кууспат диэбэппин,
Үрүҥ быльыт аны устуо суоҕа диэбэппин,
Көмүс утах үрүҥ күнтэн түһүө суоҕа диэбэппин,
Күнтэн күнүгэр аанаанар аһыы аанаа диэбэппин –
Барыта баар буолуоҕа,
Буолуоҕа уонна туруоҕа!
Баҕа санаа ууллуоҕа
Бөдөҥ таммах буолуоҕа
Суохтуоҕа..
Хаалбыт ыра санаалартан
Саҥа сарыал саҕыллыаҕа,
Ылламмат ырыалартан
Ый сырдыга эбиллиэҕэ,
Хаалбыт оҕуҥ улаатыаҕа,
Эдэр сааһы кынаттыаҕа,
Олох уйгу тыыныгар
ҮҺаарыллан үөрдүүҥ-
Барыта баар буолуоҕа,
Буолуоҕа уонна туруоҕа.
Арай эдьиийдэр, убайдар
Өрүү эйиигин суохтуохтара,
Кыыбачыгас кыырпахтардаах
Төбөлөрө хоҥкуйуоҕа
Бырастыы.

Биирдэ төрөөбүттэрин аатталыгган эдьиийэ Күөрэйэ-Сайда.

БИЛЛЭРИИЛЭР

УАЗ-ик коробкалын — 6 тыс. солк., УАЗ-тентовай — 65 тыс. солк., УАЗ-микроавтобус — 75 тыс., "Волга"-31029 — 25 тыс.солк., "Волга"-31029 — 25 тыс. солк. атыылыыбын.
Билсэр тел.: 42-555, 705-670 (сот.).

x x x

Суҥаллык таас дьиэҕэ биир хостоох квартира атыыланар. **Билсэр тел.: 41-895.**

x x x

Үчүгэй хаачыстыбалаах оҕох кирпичнэтин атыылыыбыт. Устууката — 10 солк.
Билсэр тел.: 25-515.

x x x

Документаах, үчүгэй туруктаах ГАЗ-53 массыына атыыланар. Сыаната кэпсэтиинэн.
Билсэр тел.: 8-914-285-64-28.

x x x

Киинтэ уһаайбалаах чаанынай дьиэ атыылаһабын.
Билсэр тел.: 8-914-266-29-05, 8-914-287-27-88.

x x x

Балыыһа алааһыгар бастакы этээскэ, киинтэн ититтиллэр, үс хостоох, булуустаах, сарайдаах, үчүгэй туруктаах, толору документаах дьиэ атыыланар. Сыаната сөбүгэр.
Билсэр тел.: 42-105 (үлэ чаанын кэнниттэн).

x x x

2000 сыллаах тентовай УАЗ массыына атыылыыбыт.
Билсэр тел.: 42-368.

x x x

Считать недействительным водительское удостоверение серии 14АВ №098691, свидетельство ТС на УАЗ - 31512 г.н. 0 912 ву, свидетельство ТС на ЗИЛ - 431410 г.н. С 190 АА.

Таатта улууһун Черкээх нэһилиэгин олохтоохо, "Кустук" оҕо драмстудиятын салайаччыта, режиссера, СР культуратын туйгуна, үлэ ветерана, 9 оҕо ийэтэ
ВЫРДЫЛИНА Мотрена Николаевна
атырдьах ыйын 7 күнүгэр сонумардык олохтон туораабытынан эдьиийигэр Кронникова Мария Даниловнаҕа, билэр дьоҥуҥар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Болтонноттон Васильевтар дьиэ кэргэттэрэ.

Төлөйтөн торуттээх Дьокуускай куорат олохтоохо
КУЛИЧКИН Василий Васильевич
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Ольга Николаевнаҕа, уолугар Васяҕа, бырата Апрель Васильевичка, балта Мотрена Васильевнаҕа уонна кинилэр дьиэ кэргэттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Чурапчыттан Монастыревтар.

Таптыыр кэргэнним, аҕабыт, убайбыт, Бахсы нэһилиэгин олохтоохо
СЛЕПЦОВ Петр Петрович
атырдьах ыйын 12 күнүгэр сонумардык олохтон туораабытын бары аймахтарбытыгар, билэр дьоҥуҥар дириҥник курутуйан туран биллэрэбит.
Кэргэнэ, оболоро, бырата, кийиитэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

— Слепцов Петр Петрович сонумардык күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Варвара Ивановнаҕа, оболоругар Алешаҕа, Вероникаҕа, Анжеликаҕа, быраатыгар "Сахателеком" үлэһитигэр Владимир Петровичка, кийиитигэр Бахсы орто оскуолатын учууталыгар Елена Васильевнаҕа, кинилэр оболоругар Чурапчыттан Осиповтар, Кандинскайдар, Ивановтар, Новиковтар, Чыаппараттан Слепцовтар, Бахсыттан Барашковтар, Сылаантан Трофимовтар, Поповтар, Ивановтар, Игнатьевтар.

— Петр Петрович Слепцов олохтон туораабытынан кыыһыгар, дьиэгэлэриигэр Вероникаҕа, кини оболоругар, кийиитигэр, эдьиийдэриигэр Елена Васильевнаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр, чугас аймахтарыгар Чурапчыттан Галина, Петр Полускиналар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйаччы, политика, бырааб, культура, спорт отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Эпликтиир секретарь, сурук отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Тыа хаһаайыстыбатын отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Үөрэх, дорообуйа харыстабылын, ыччат отдела – А.М. АДАМОВА.
Корреспондент – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Верстальщик – И.И. ЛАЗАРЕВ.
Бэчээттээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоҕук государственнай учреждение. Массабай информация средстволорун туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265.
E-mail: Osanaoloh@churap.sakha.ru

САҺА ОЛОХ

Автор сурутар этиллэр санаа редакция позициятыгар малды сөп түбэйэр буолбатах. Сурукка ыйыллар чахчылар кырдьыктаахтарыгар этиллиннэйэр автор тус бэйэтэ сүүрэр.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоҕук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакаанын № 103 Тираж 1760. 13.08.2007 с. бэчээккэ бэриллиннэ.
Хаһыат надиэлэҕэ уста: оптуоруннньукка, чэпчэрэ уонна субуотаҕа таксар.